

GRŠKO-PERZIJSKE VOJNE

- politične razmere hitro spreminjale, širila se je perzijska država
- premagali so indijskega kralja, zasedli Malo Azijo, zavzeli tudi tamkajšnje grške kolonije, zavzeli Egipt

Jonski upor:

- osvojeno ozemlje so Perzijci razdelili na dve satrapiji
- na čelo mestnih držav postavili sebi zveste grške tirane
- občutek prevelike podrejenosti pri Joncijih, pri trgovanju je položaj grških mest postajal čedalje slabši
- 500 pr.Kr. izbruhnil jonski upor, na čelu Milet, pomoč Grkov v matični domovini
- sprva je bil upor uspešen, zažgali so sedež perzijske satrapije
- protinapad Perzije – po 6 letih zadušila upore
- perzijci zavzeli Milet, ga porušili, prebivalce zaslužnjili
- grška pomoč je razjezila perzijskega kralja, zato je dogodek izkoristil za napad na Grčijo

Bitka na maratonskem polju:

- 492 pr.Kr so Perzijci prvič neuspešno poskušali osvojiti Grčijo – umaknili
- dve leti kasneje nov pohod, 490 pr.Kr. perzijska vojska napadla Grčijo, zavzeli in oplenili Eretrijo, izkrcali na maratonskem polju, da bi obračunali z Atenami
- Atenci so se sami odpravili na bojno polje, čeprav v manjšini so potisnili Perzijce nazaj na ladje
- tudi naslednji poskus napada na Atene ni uspel

Bitka pri Salaminii:

- dve stranki v Atenah: pomorska in kopenska
- pomorska je zahtevala pospešeno gradnjo ladjevja (Temistokles); okreplil bi re tudi sloj trgovcev in mornarjev
- kopenska zahtevala krepitev kopenske vojske (Aristid); uveljavili bi se zemljiški posestniki
- pomorska je zmagala, zgradili so 180 ladij – najmočnejša pomorska sila v Grčiji
- 30 grških mest pod vodstvom Sparte sklenilo Helensko zvezo
- zavezniki razglasili konec medsebojnih sovražnosti, pripravljali na spopad
- perzijski napad je vodil Kserkes
- proti Grčiji sta krenili kopenska in pomorska vojska
- perzijska vojska vdrla v Evropo – pri Termopilah, ožini, so Grki postavili prvo obrambo
- dva dni so uspešno branili ozek prehod med morjem in gorovjem
- izdajalec med Grki je Perzijcem pokazal obhodno pot
- obkoljenim Grkom so ukazali umik, sam Leonidas je skupaj z 1000 vojaki do zadnjega moža branil sotesko
- po zmagi je perzijska vojska vdrla v Atiko in zažgala Atene
- prebivalstvo se je že predtem umaknilo na otoke
- Grki so novo obrambno linijo prestavili na Korintsko ožino
- pomorska bitka pri Salaminii – atencem je z zvijačo uspelo zvatiti perzijsko mogočno ladjevje v ožino
- manjše in okretnejše grške ladje so se bolje znašle in premagale perzijce
- perzijska vojska se je čez zimo umaknila v Tesalijo in tam pripravila nov napad
- zmagali so Grki – presenetili in porazili perzijsko ladjevje pri Mikali v Mali Aziji
- po zmagi so vse grške polis odpovedale pokorščino perzijski državi

Vzroki in posledice grške zmage:

- perzijska vojska je bila sestavljena iz podjarmljenih narodov – Grki pa so se borili motivirani zase in svojo svobodo
- grška vojska boljše opremljena

- boljše poveljevanje, boljša tehnična podkovanost, natančnejše poznavanje ozemlja
- zmaga je okrepila zavest o svobodi in opozorila da tudi nižji sloji lahko soupravljajo državo